

Xosé Ramón
Freixeiro Mato

Rafael Dieste

EDICIÓN

laiovento
LAIOVENTO

ENSAIO

Xosé Ramón Freixeiro Mato

RAFAEL DIESTE

VIDA, PERSONALIDADE E OBRA

EDICIÓNS LAIOVENTO

1995

Este libro non poderá ser reproducido, nin total
nin parcialmente, calquera que sexa o medio empregado,
sin o permiso previo do editor. Reservados todo-los dereitos.

© Xosé Ramón Freixeiro Mato
© Edicións Laidvento, S.L.
Rúa do Hórreo, 60 - Apdo. 1072
Santiago de Compostela
Capa: Pepe Carreiro
I.S.B.N.: 84-87847-50-1
Depósito Legal: C-39-1995
Impreso por Gráficas Sementeira, S.A. - Noia

*Aos profesores de Filoloxía Galego-Portuguesa da
Universidade da Coruña e a todas aquelas persoas
que deixaron ouvir a súa voz a favor da existencia
dos estudos completos da nosa lingua e literatura
nas tres Universidades galegas.
Tamén a todos cantos están pola definitiva
resolución do conflito normativo mediante o
diálogo e a concordia, que veñen sendo os mesmos.*

Limiar.....	11
-------------	----

I. UNHA APROXIMACIÓN BIO-BIBLIOGRÁFICA

1. Onde o mundo se chama Rianxo.....	15
2. Na procura de horizontes: as primeiras saídas.....	24
3. A identificación co país através do xornalismo e a literatura en galego.....	33
4. A longa marcha de Galiza: a incorporación á literatura española.....	40
4.1. O periplo por España e por Europa.....	41
4.2. A guerra civil. A hora de España.....	48
4.3. O duro camiño do exilio.....	61
5. Dúas décadas na diáspora (1939-1961).....	65
5.1. O reencontro coa Galiza emigrante en Buenos Aires.....	65
5.2. A experiencia docente universitaria en Inglaterra e México.....	74
5.3. Últimos anos de exilio: a preparación para a volta.....	77
6. O definitivo regreso a Galiza.....	86
6.1. Entre Rianxo e A Coruña na procura da reintegración.....	88
6.2. Dificil camiño de volta á literatura galega.....	88
6.3. Redescubrimento de Dieste na literatura española.....	98
6.4. Actividade cultural dos últimos anos.....	101
6.5. A organización definitiva dos seus textos: últimas obras.....	104

II. PERSONALIDADE DE RAFAEL DIESTE

1. Caracterización humana.....	118
2. Caracterización ideolóxica.....	127
2.1. Dieste na órbita ideolóxica da esquerda.....	130
2.2. Dieste no galeguismo.....	140

III. RAFAEL DIESTE NA LITERATURA GALEGA

1. Introducción.....	163
2. Obras en galego.....	171
2.1. <i>Dos arquivos do trasno</i>	171

2.1.1. Xénese da obra	171
2.1.2. Contido	175
2.1.3. Significado e valoración	208
2.2. <i>A fiestra valdeira</i>	215
2.2.1. Xénese da obra	215
2.2.2. Contido	223
2.2.3. Significado e valoración	228
2.3. <i>Antre a terra e o ceo</i>	236
2.3.1. Xénese da obra	236
2.3.2. Contido	238
2.3.3. Significado e valoración	254
2.4. <i>A vontade de estilo na fala popular</i>	257
2.4.1. Gramática normativa e corrección lingüística.....	258
2.4.2. Algúns problemas da lingua galega	261
3. Outros textos literarios en galego.....	271
3.1. Poesía	271
3.2. Prosa narrativa	275

IV. LINGUA E ESTILO

1. Dieste e a lingua galega	281
1.1. O bilingüismo do autor.....	281
1.2. Propostas normativizadoras. A cuestión ortográfica	293
2. Caracterización do galego de Dieste	301
3. A vontade de estilo.....	322

V. BIBLIOGRAFIA

1. Producción bibliográfica de Rafael Dieste	337
1.1. Producción de Rafael Dieste en galego	337
1.1.1. Libros	337
1.1.2. Colaboracións en prosa en libros, xornais e revistas.....	337
1.1.3. Prólogos.....	338
1.1.4. Poemas	339
1.2. Obras póstumas bilingües (galego e español)	339
1.3. Traducións para o galego de obras escritas en español	339

1.4. Tradución do autor do galego para o español.....	340
1.5. Tradución do autor do inglés para o galego	340
1.6. Producción de Rafael Dieste en español	340
1.6.1. Libros	340
1.6.2. Outras publicacións	341
1.6.3. Traducións e adaptacións doutros autores	343
2. Bibliografía sobre Rafael Dieste	344
2.1. De carácter xeral.....	344
2.2. Sobre as súas obras en galego.....	353
2.2.1. Sobre <i>Dos arquivos do trasno</i>	353
2.2.2. Sobre <i>A fiestra valdeira</i>	354
2.2.3. Sobre <i>Antre a terra e o ceo</i>	357
2.2.4. Sobre <i>A vontade de estilo na fala popular</i>	357